

Przedmiotowy System Oceniania z geografii

**w Gimnazjum nr 3
z Oddziałami Integracyjnymi
w Zespole Szkół Samorządowych
im. 1 Pułku Ułanów Krechowieckich
w Augustowie**

**Program nauczania: *Program nauczania geografii dla gimnazjum*
autorstwa E. M. Tuz (Wyd. Nowa Era)**

ROK SZKOLNY 2016/2017

NAUCZYCIEL GEOGRAFII – Dorota Choroszeńska

Najważniejszym założeniem Przedmiotowego Systemu Oceniania jest indywidualne podejście do każdego ucznia w procesie kształcenia.

1. Postanowienia ogólne.

Zasady oceniania z geografii opracowano uwzględniając Szkolny System Oceniania oraz Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych.

2. Cel przedmiotowego oceniania.

Ogólnym celem przedmiotowego oceniania jest określenie zasad, którymi nauczyciel będzie kierował się przy wystawianiu ocen z geografii.

3. Zasady oceniania przedmiotowego.

A) PRAWA I OBOWIĄZKI UCZNIA NA ZAJĘCIACH GEOGRAFII.

PRAWA UCZNIA	OBOWIĄZKI UCZNIA
▪ Każdy uczeń ma prawo do sprawiedliwej, obiektywnej i jawnej oceny oraz jej uzasadnienia. ▪ Uczeń ma prawo być na bieżąco informowany o swoich ocenach. ▪ Każdy uczeń ma prawo być nieprzygotowany do lekcji trzy razy w semestrze. Nieprzygotowanie zgłasza się na początku lekcji. Nieprzygotowanie obejmuje: a) brak gotowości do odpowiedzi ustnej, b) brak pracy domowej, c) brak zeszytu przedmiotowego w przypadku gdy była zadana praca domowa, d) brak podręcznika (przy czym jeden podręcznik przypadający na dwóch uczniów siedzących w jednej ławce jest ilością wystarczającą). ▪ Ocenę ze sprawdzianu uczeń ma prawo poprawić w ciągu 2 tygodni od terminu oddania prac przez nauczyciela. ▪ W przypadku co najmniej 5-dniowej absencji chorobowej nauczyciel umożliwi uczniowi uzupełnienie wiadomości i umiejętności w ciągu tygodnia oraz wstrzyma się od oceniania go w tym okresie.	▪ Systematycznie i aktywnie uczestniczyć w zajęciach lekcyjnych. ▪ Posiadać i przynosić na zajęcia lekcyjne podręcznik, zeszyt przedmiotowy. ▪ Uczeń powinien prowadzić zeszyt przedmiotowy, gdyż zapisywane są w nim najważniejsze informacje z lekcji. Wszystkie mapki, schematy, tabele, karty pracy itp. (pomocę otrzymane od nauczyciela) mają być wklejone w odpowiednim miejscu pod tematem. W zeszycie oceniane są tylko prace domowe. Prowadzenie zeszytu nie podlega ocenie. ▪ Systematycznie i wytrwale pracować nad wzbogacaniem swojej wiedzy i umiejętności. ▪ Nieobecność na poprzedniej lekcji nie zwalnia ucznia z przygotowania się do bieżącej lekcji i możliwości odpowiedzi. Jedynie w przypadku 5-dniowej i dłuższej ciągłej absencji chorobowej uczeń uzupełnia braki wynikłe z nieobecności w ciągu tygodnia.

B) ZASADY OCENIANIA

1. Uczeń oceniany jest w 6-stopniowej skali ocen, określonej w Rozporządzeniu MENiS z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych.
2. Oceny za wiedzę i umiejętności uczeń otrzymuje zgodnie z opracowanymi wymaganiami na poszczególne oceny, przy indywidualnym traktowaniu każdego ucznia.
3. Wymagania szczegółowe na poszczególne oceny dla klas I - III gimnazjum stanowi załącznik do PSO.
4. Nauczyciel ma obowiązek wystawienia każdemu uczniowi przynajmniej jednej oceny w miesiącu, jeżeli w tym okresie uczeń uczestniczył w co najmniej trzech godzinach zajęć dydaktycznych.
5. Uczniowie posiadający opinię lub orzeczenie poradni psychologiczno – pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania realizują wymagania edukacyjne dostosowane do ich indywidualnych potrzeb i możliwości. Przy czym dostosowania dotyczą form i metod pracy z uczniem, a nie treści nauczania z podstawy programowej.
6. Rodzaje pomocy i wsparcia skierowanych do uczniów o zdiagnozowanych problemach:
 - a) dysleksja
 - kontrolowanie stopnia zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń, szczególnie podczas sprawdzianów,
 - wydłużenie czasu pracy dziecka podczas pisemnych form sprawdzania wiedzy,
 - unikanie wyrywania do odpowiedzi,
 - uwzględnianie jedynie wartości merytorycznej odpowiedzi pisemnych,
 - dyskretne wspomaganie dziecka w czasie odpowiedzi ustnych, dawanie więcej czasu na przypomnienie odpowiedzi.
 - b) niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim
 - modyfikowanie planów wynikowych, dostosowanie treści oraz wymagań do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz do możliwości psychofizycznych ucznia,
 - dostosowanie liczby zadań i poziomu trudności do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia,
 - częste powtarzanie kluczowych wiadomości i utrwalanie podstawowych umiejętności,
 - wydłużenie czasu pracy dziecka podczas pisemnych form sprawdzania wiedzy,
 - stosowanie prostych poleceń, przewaga zadań zamkniętych, na dobieranie, prawda – fałsz, unikanie zadań otwartych wymagających dłuższej odpowiedzi,
 - stosowanie metod i form pracy z uczniem opracowanych przez zespół ds. pomocy psychologicznej i zapisanych w Indywidualnym Programie Edukacyjno – Terapeutycznym.
 - c) zespół Aspergera
 - konsekwentne informowanie o przebiegu lekcji, o zamierzonych efektach pracy i ewentualnych zmianach,
 - podkreślanie i akcentowanie zachowań aprobowanych społecznie,
 - kontrolowanie tempa i rytmu pracy,
 - zadawanie pytań zwrotnych sprawdzających zrozumienie poleceń,
 - stosowanie dodatkowych objaśnień,
 - wyznaczanie ról społecznych (pomocnik nauczyciela, sprawozdawca, koordynator pracy w grupie itp.),

- stosowanie metod i form pracy z uczniem opracowanych przez zespół ds. pomocy psychologicznej i zapisanych w Indywidualnym Programie Edukacyjno – Terapeutycznym.
- d) zagrożenie niedostosowaniem społecznym
- stosowanie wzmocnień pozytywnych, pochwał, zauważanie nawet drobnych osiągnięć oraz wysiłku włożonego w wykonanie zadania,
 - przypominanie o zasadach właściwego zachowania,
 - skupianie uwagi na jednej rzeczy, uwzględnianie krótkiego czasu skupienia,
 - stosowanie metod i form pracy z uczniem opracowanych przez zespół ds. pomocy psychologicznej i zapisanych w Indywidualnym Programie Edukacyjno – Terapeutycznym.

OCENIE PODLEGAJĄ NASTĘPUJĄCE FORMY AKTYWNOŚCI:

- a) **Sprawdziany (S)** – przeprowadzane zgodnie z ustalonym harmonogramem, obejmujące 1 lub 2 omówione zgodnie z planem wynikowym działy, a także obejmujące swym zakresem materiał półroczny, roczny lub dłuższy. Uczniowie wspólnie z nauczycielem na tydzień przed planowanym sprawdzianem ustalają jego zakres materiału. Zadania w sprawdzianie są zróżnicowane i punktowane w zależności od stopnia trudności. Sprawdzian powinien być tak ułożony, aby ok. 60% punktów przypadało na zadania z poziomu podstawowego i ok. 40% punktów na zadania z poziomu ponadpodstawowego. Maksymalną ilość punktów przydziela się za bezbłędnie rozwiązane zadanie. W przypadku niepełnego rozwiązania lub błędów przydziela się za zadanie odpowiednio mniej punktów. W celu uzyskania ostatecznej oceny za sprawdzian zlicza się ogólną ilość zdobytych punktów i ocenia według następujących kryteriów:

100 – 97%	celujący (6)
96 – 85%	bardzo dobry (5)
84 – 70%	dobry (4)
69 – 55%	dostateczny (3)
54 – 40%	dopuszczający (2)
39 – 0%	niedostateczny (1)

Dopuszcza się stosowanie (+) i (–) w przypadku uzyskania maksymalnej lub minimalnej liczby punktów na daną ocenę.

Nauczyciel ma 10 dni roboczych na sprawdzenie sprawdzianu. Sprawdziany pozostają do wglądu rodzicom tylko w szkole. Uczeń nie otrzymuje ich do domu.

Sprawdziany są obowiązkowe. W przypadku swej nieobecności na sprawdzianie uczeń ma obowiązek jego napisania. Następuje to na pierwszej lekcji geografii po powrocie ucznia do szkoły. Jedynie w przypadku 5 – dniowej i dłuższej absencji chorobowej nauczyciel ustala z uczniem indywidualnie termin pisania sprawdzianu (nie dłuższy jednak niż 1 tydzień od powrotu do szkoły).

W klasie II gimnazjum osiągnięcia uczniów badane są **sprawdzianem diagnostycznym (Sd)**. Do wystawienia oceny stosuje się obowiązujące normy procentowe. Ocena ze sprawdzianu diagnostycznego nie podlega poprawie.

- b) **Kartkówki (K)** – sprawdzające opanowanie bieżących wiadomości i umiejętności, z kilku ostatnich lekcji, trwające nie dłużej niż 15 min. Nauczyciel nie ma obowiązku zapowiadania kartkówek. Uczeń, który korzysta z niedozwolonych pomocy podczas sprawdzianu lub kartkówki otrzymuje ocenę niedostateczną. W przypadku braku dyscypliny i niesamodzielności w

trakcie pisania pracy uczeń zakończy pisanie sprawdzianu lub kartkówki wcześniej (nauczyciel odbiera pracę piszącemu, gdy jedno ustne upomnienie dyscyplinujące nie przyniosło rezultatu).

- c) **Odpowiedzi ustne (O)** – sprawdzające opanowanie wiadomości bieżących z 1 lub 2 ostatnich lekcji. Odpowiedź ustna powinna być samodzielna, płynna, wyczerpująca temat, przekazana poprawnym językiem z użyciem poznanych terminów i nazw geograficznych. Każdy uczeń może być pytany na każdej lekcji.
- d) **Prace domowe (Pd)** – poszczególne zadania są wskazane przez nauczyciela, zróżnicowane pod względem trudności na poziom podstawowy i ponadpodstawowy. Praca domowa powinna być samodzielna i estetyczna. Każdy uczeń w semestrze powinien mieć przynajmniej raz sprawdzoną pracę domową. W przypadku nieobecności ucznia na lekcji ma on obowiązek uzupełnienia brakujących zadań.
- e) **Praca na lekcji (Pl)** – a więc prawidłowość wykonanych poleceń lub ćwiczeń (przy pomocy nauczyciela lub samodzielnie) oraz wkład pracy włożony do wykonania przydzielonego uczniowi zadania. Za rażąco brak pracy na lekcji uczeń może otrzymać ocenę niedostateczną.

Przy wystawianiu oceny z kartkówek, odpowiedzi ustnych, prac domowych oraz pracy na lekcji stosuje się kryteria takie, jak w przypadku sprawdzianów.

- f) **Aktywność na lekcji (A)** – oceniana może być raz w półroczu.
Na ocenę 6 – uczeń na każdej lekcji zgłasza się do odpowiedzi, wyciąga wnioski, prezentuje nie tylko wiadomości podręcznikowe, analizuje dane z bieżącego tematu.
Na ocenę 5 – uczeń systematycznie zgłasza się do odpowiedzi, wyciąga wnioski z bieżącego tematu.
Na ocenę 4 – uczeń niesystematycznie zgłasza się do odpowiedzi, wyciąga wnioski z bieżącego tematu.
Na ocenę 3 – uczeń sporadycznie udziela odpowiedzi, posiłkując się cytatami z podręcznika.
Na ocenę 2 – uczeń nie zgłasza się do odpowiedzi, ale udziela odpowiedzi na polecenie nauczyciela, posiłkując się cytatami z podręcznika.
Na ocenę 1 – uczeń nie zgłasza się do odpowiedzi, nie udziela odpowiedzi na polecenie nauczyciela, nie potrafi odnaleźć odpowiedzi w tekście.
- g) **Prace długoterminowe (Pd)** - na których przygotowanie uczeń ma co najmniej dwa tygodnie. Prace te przygotowywane są w formie referatów, plakatów, rysunków, albumów, prezentacji itp.
- h) **Udział w konkursach geograficznych (Kg)** – laureaci konkursu geograficznego o zasięgu wojewódzkim oraz laureaci i finaliści olimpiady geograficznej otrzymują celującą roczną ocenę klasyfikacyjną; za udział w etapie szkolnym konkursu uczeń otrzymuje częściową ocenę celującą, jeśli systematycznie uczestniczył w zajęciach przygotowujących do konkursu.
- i) **Wzbogacanie pracowni w okazy i pomoce dydaktyczne (D)** – uczeń może otrzymać ocenę celującą jeśli okaz lub pomoc dydaktyczna, którą pozostawi w pracowni jest celowa oraz może posłużyć jako środek dydaktyczny na lekcjach.

Nauczyciel jest zobowiązany do sprawdzenia prac pisemnych w ciągu 10 dni roboczych (nie później niż 10 dni roboczych przed klasyfikacją), poinformowania uczniów o ocenie oraz pokazania prac uczniom, omówienia ich i ustalenia sposobu dokonania poprawy błędów.

Nauczyciel przedmiotu może wystawić ocenę częściową z próbnego egzaminu gimnazjalnego na podstawie wyniku uzyskanego przez ucznia, jeżeli liczba punktów możliwych do zdobycia z danego przedmiotu wynosi minimum 5. Do wystawienia oceny stosuje się obowiązujące normy procentowe. Ocena z próbnego egzaminu nie podlega poprawie.

Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna wystawiana jest z ocen częściowych. Oceny te nie muszą być średnią arytmetyczną uzyskanych ocen częściowych. Zasadniczy wpływ na ocenę śródroczną i roczną mają oceny ze sprawdzianów, kartkówek, odpowiedzi ustnych oraz systematyczna praca ucznia. Ocena roczna jest oceną podsumowującą osiągnięcia edukacyjne w danym roku szkolnym.

W oddziałach integracyjnych śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną z zajęć edukacyjnych dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ustala nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne, po zasięgnięciu opinii nauczyciela współorganizującego kształcenie integracyjne.

WARUNKI POPRAWIANIA OCEN

1. Uczeń ma prawo poprawić ocenę ze sprawdzianu w ciągu 2 tygodni od terminu oddania i omówienia prac przez nauczyciela. Formę poprawy i termin indywidualnie ustala nauczyciel z uczniem. Ocena uzyskana przez ucznia na poprawie jest wpisywana do dziennika lekcyjnego.
2. Uczeń, który otrzymał półroczną ocenę niedostateczną z zajęć edukacyjnych, powinien przystąpić do sprawdzianu poprawkowego w terminie ustalonym z nauczycielem. Nauczyciel ma obowiązek opracować zakres wymagań koniecznych (na ocenę dopuszczającą) dla ucznia. Ze sprawdzianu poprawkowego uczeń może otrzymać maksymalnie ocenę dopuszczającą. W przypadku, gdy uczeń z przyczyn nieusprawiedliwionych nie przystąpi do sprawdzianu poprawkowego, otrzymuje ocenę niedostateczną. Ocena ze sprawdzianu poprawkowego jest wpisywana jako ocena częściowa na drugie półrocze i ma znaczący wpływ na ocenę roczną.
3. Uczeń, który został nieklasyfikowany w pierwszym półroczu powinien przystąpić do sprawdzianu klasyfikacyjnego w terminie ustalonym z nauczycielem. Nauczyciel ma obowiązek opracować zakres wymagań dla ucznia. W przypadku, gdy uczeń z przyczyn nieusprawiedliwionych nie przystąpi do sprawdzianu klasyfikacyjnego, otrzymuje ocenę niedostateczną. Ocena ze sprawdzianu klasyfikacyjnego jest wpisywana jako ocena częściowa na drugie półrocze i ma znaczący wpływ na ocenę roczną.
4. Tryb i warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny z zajęć edukacyjnych.

Za przewidywaną ocenę roczną przyjmuje się ocenę zaproponowaną przez nauczyciela zgodnie z procedurą ustaloną w Statucie Szkoły.

- 1) Uczeń może ubiegać się o podwyższenie przewidywanej oceny tylko o jeden stopień i tylko w przypadku, gdy co najmniej połowa uzyskanych przez niego ocen cząstkowych jest równa ocenie, o którą się ubiega, lub od niej wyższa.
- 2) Warunki ubiegania się o ocenę wyższą niż przewidywana:
 - a) usprawiedliwienie wszystkich nieobecności na zajęciach;
 - b) przystąpienie do wszystkich przeprowadzanych przez nauczyciela sprawdzianów;
 - c) uzyskanie ze wszystkich sprawdzianów ocen pozytywnych, również w trybie poprawy ocen niedostatecznych;
 - d) skorzystanie z wszystkich oferowanych przez nauczyciela form poprawy.
- 3) Uczeń ubiegający się o podwyższenie oceny zwraca się z pisemną prośbą w formie podania do nauczyciela przedmiotu, w ciągu 3 dni od zgodnego z zapisami Statutu terminu poinformowania uczniów o przewidywanych ocenach rocznych.
- 4) Nauczyciel informuje dyrekcję o ubieganiu się przez ucznia o podwyższenie oceny.
- 5) W przypadku spełnienia przez ucznia wszystkich warunków z punktu 2, nauczyciel przedmiotu wyraża zgodę na przystąpienie do poprawy oceny.
- 6) W przypadku niespełnienia któregośkolwiek z warunków wymienionych w punkcie 2 prośba ucznia zostaje odrzucona, a nauczyciel odnotowuje na podaniu przyczynę jej odrzucenia
- 7) Uczeń spełniający wszystkie warunki najpóźniej na 5 dni roboczych przed klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej przystępuje do przygotowanego przez nauczyciela przedmiotu sprawdzianu pisemnego.
- 8) Sprawdzian, oceniony zgodnie z przedmiotowym systemem oceniania, zostaje dołączony do dokumentacji nauczyciela.
- 9) Poprawa oceny rocznej może nastąpić jedynie w przypadku, gdy sprawdzian został zaliczony na ocenę, o którą ubiega się uczeń lub ocenę wyższą.
- 10) Ostateczna ocena roczna nie może być niższa od oceny proponowanej, niezależnie od wyników sprawdzianu, do którego przystąpił uczeń w ramach poprawy.

4. Sposoby dostarczania informacji o wynikach nauczania.

1. Każda bieżąca ocena szkolna jest uzasadniana przez nauczyciela.
 - a) oceny z ustnych form sprawdzania wiedzy i umiejętności są uzasadniane ustnie w obecności klasy, nauczyciel wskazuje dobrze opanowaną wiedzę lub umiejętności, następnie braki oraz zalecenia do poprawy.
 - b) oceny ze sprawdzianów uzasadniane są pisemnie, nauczyciel przekazuje uczniowi recenzję zawierającą umiejętności opanowane, wymagające utrwalenia oraz zalecenia do dalszej pracy, uczeń informację tą wkleja do zeszytu.
 - c) w przypadku wątpliwości uczeń i rodzic (opiekun prawny) mają prawo do dodatkowego uzasadnienia oceny, nauczyciel przekazuje ją bezpośrednio zainteresowanej osobie podczas konsultacji lub indywidualnych wcześniej umówionych spotkań.
2. Sprawdziany (przechowywane do 31 sierpnia danego roku szkolnego) są do wglądu dla rodziców podczas konsultacji.
3. Informacje o osiągnięciach uczniów przekazywane są rodzicom na zebraniach i podczas konsultacji.
4. Na prośbę ucznia otrzymywane przez niego oceny mogą być wpisywane przez nauczyciela do zeszytu przedmiotowego.

5. Nauczyciel jest zobowiązany poinformować ucznia o przewidywanej dla niego rocznej ocenie klasyfikacyjnej z geografii na co najmniej 10 dni roboczych przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej. Nauczyciel ma obowiązek wpisać przewidywaną ocenę w dzienniku lekcyjnym długopisem w ostatniej kolumnie przed oceną roczną, najpóźniej na 2 dni robocze przed zebraniem z rodzicami. O przewidywanej ocenie nauczyciel informuje ucznia na zajęciach edukacyjnych.

5. Ewaluacja systemu oceniania.

PSO ewaluowany jest poprzez:

- bieżące zbieranie opinii uczniów, rodziców, innych nauczycieli,
- analizę dokumentów, wnioski.

.....
data i podpis nauczycieli geografii